

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

”Jag känner mig som mitt emellan”

*Om flerspråkighet och identitetskapande bland somaliska
ungdomar*

Katarina Jansson

Specialarbete 15 p
Svenska som andraspråk SSA 136
Vt 2013
Handledare: Rakel Johnson
Examinator: Julia Prentice

Sammandrag

Undersökningens ämne är somaliska ungdomars identitetsskapande i Sverige. Syftet är att undersöka hur några somaliska ungdomar i Sverige konstruerar sina identiteter utifrån flerspråkighet och kulturtillhörigheter. Syftet är även att belysa ungdomarnas syn på framtiden. Vidare ska eventuella skillnader över tid studeras då intervjuerna är gjordes med åtta års mellanrum. Följande frågeställningar bygger undersökningen på:

- Vilken betydelse har ungdomarnas flerspråkighet för identitetsskapandet?
- Vilken betydelse har ungdomarnas delaktighet i olika kulturer för identitetsskapande?
- Hur ser ungdomarna på sin framtid?
- Finns det skillnader över tid hur ungdomarna konstruerar sina identiteter?

Undersökningen har en kvalitativ ansats och resultatet bygger på material som kommit fram genom semistrukturerade intervjuer. Resultatet visar att ungdomarnas flerspråkighet och kulturtillhörigheter har en stor betydelse för deras konstruerande av identiteter. Ungdomarnas tillgång till flera olika kontexter och kulturer som föräldrarnas ursprungskultur, svenska majoritetskulturen, och den multietniska förorten samt det faktum att de är flerspråkiga gör att de skapar *synkretiska identiteter*. Flerspråkigheten och ungdomarnas kulturtillhörigheter möjliggör ett brett utbud av möjligheter i framtiden.

Nyckelord: flerspråkighet, identitet, flerspråkiga ungdomar

Innehåll

Bilagor.....	1
1. Inledning och bakgrund.....	1
1.1. Somalier i Sverige	2
2. Syfte och frågeställningar.....	2
3. Forskningsöversikt och centrala begrepp.....	3
3.1. Identitet.....	5
3.2. Kultur.....	6
3.3. Tvåspråkighet	7
3.4. Kodväxling	8
4. Metod och material.....	8
4.1. Urval och avgränsningar	9
4.2. Genomförande - Tillvägagångssätt	9
4.3. Etiska överväganden	10
4.4. Information om informanterna	10
5. Resultat.....	11
5.1. Språk.....	12
5.2. Skola och kompisar	13
5.3. Familjen.....	14
5.4. Ursprungskulturen	15
5.5. Majoritetssamhället	16
5.6. Framtid	17
6. Slutsatser	18
6.1. Flerspråkighet.....	18
6.2. Kulturtillhörigheter.....	23
6.3. Framtiden.....	26
7. Avslutande diskussion.....	27
Litteratur	30

Tabellförteckning:

1.

Tabell 1 Bakgrund informanter intervjuade 2004.....11

Tabell 2 Bakgrund informanter intervjuade 2013.....11

Bilagor

1. Inledning och bakgrund

Jag känner mig varken som en somalier eller en svensk, jag känner mig som mitt emellan. Jag gillar min kultur men jag är mer typ i mitten. Jag kan inte kalla mig svensk men jag bor och jag är uppvuxen här. Det är det som får mig att inte bli riktigt somalisk. Det är nog stor skillnad på en tjej som lever i Somalia och mig, hon tycker nog att jag är konstig och hon förstår mig inte (Fadosa).

Citatet ovan är hämtad från en intervju med en somalisk flicka. Hennes berättelse väcker frågor kring hur det är att vara ung och flerspråkig med en mångkulturell bakgrund. Genom att ta del av Fadosas och fyra andra somaliska ungdomars livsberättelser kommer jag att belysa hur några somaliska ungdomar skapar sina identiteter i Sverige. Fadosa är en av de 5 600 göteborgare som är födda i Somalia (www.goteborgsstad.se).

I dagens Sverige lever många unga människor som med sina erfarenheter och bakgrund har ett kulturellt och språkligt kapital. Otterup (2005) visar i sin forskning att utmärkande för dessa ungdomar är att de utvecklar identiteter som är gränsöverskridande och mångfasetterade. Identiteterna är i ständig rörelse och ungdomarna har ett stort utbud att välja från när de konstruerar sina identiteter. Ungdomarnas identiteter skapas i förhållande till majoritetssamhället, föräldrarnas ursprungskultur likväl som till globala och lokala ungdomskulturer.

Jag har länge varit intresserad av frågor som rör identitet, mångkultur och flerspråkighet. Under min tid som lärarstudent vid Göteborgs universitet kom jag under ett studiebesök kontakt med en ung flicka från Somalia. Genom sin livsberättelse och tankar visade hon en stor styrka som fascinerade mig och en nyfikenhet väcktes hos mig när det gäller somaliska ungdomar i Sverige. När jag senare skulle välja ämne för min uppsats i svenska som andraspråk beslöt jag mig för att skriva om hur några somaliska ungdomar konstruerar sina identiteter. Jag hoppas att med denna undersökning kunna bidra med kunskap åt lärare och andra som möter somaliska ungdomar i sitt arbete.

1.1. Somalier i Sverige

Somalia som ligger på Afrikas horn har länge varit fyllt av oroligheter och konflikter. Landet har saknat central regering sedan 1991 och det finns inga fungerande myndigheter som polis eller domstolsväsende. Klansystemet är det enda som skyddar individen och konflikter mellan klaner är vanliga. Oroligheterna har lett till att många somalier har tvingats fly. Det finns en stor grupp internflyktingar inom landet som bor i flyktingläger. I grannländerna Etiopien och Kenya lever många somaliska flyktingar (www.migrationsverket.se).

Mellan år 2000 och år 2011 har ca 29 500 somalier sökt asyl i Sverige flera av dem har kommit som ensamkommande flyktingbarn. Eftersom det inte har funnits en fungerande statsmakt som kan utfärda id-handlingar har det varit svårt att komma som anhöriginvandrare till Sverige. En dom i migrationsdomstolen har nu öppnat upp för återförening mellan barn och föräldrar då man numera med dna-analys säkerställer släktskap. Detta innebär att det förväntas komma en stor grupp anhöriginvandrare från Somalia i år, 2013 (www.migrationsverket.se).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är att undersöka hur några somaliska ungdomar i Sverige konstruerar sina identiteter utifrån flerspråkighet och kulturtillhörigheter. Syftet är även att belysa ungdomarnas syn på framtiden. Vidare ska eventuella skillnader över tid studeras då intervjuerna är gjordes med åtta års mellanrum.

- Vilken betydelse har ungdomarnas flerspråkighet för identitetsskapandet?
- Vilken betydelse har ungdomarnas delaktighet i olika kulturer för identitetsskapande?
- Hur ser ungdomarna på sin framtid?
- Finns det skillnader över tid hur ungdomarna konstruerar sina identiteter?

3. Forskningsöversikt och centrala begrepp

Det finns en hel del forskning när det gäller ungdomar i multietniska förorter i Sverige. Sernhede (2002) har studerat en grupp unga män med invandrarbakgrund i en multietnisk förort i Göteborg. Flera av dessa män känner sig långt ifrån delaktiga i det svenska samhället men genom den globala hiphopkulturen skapar de delaktighet och samhörighet. Det är i spänningsfältet mellan den globala hiphopkulturen och vardagslivet i förorten som de skapar sina identiteter. Dessa ungdomar är vana att umgås med människor från olika kulturer vilket leder till att de blir *kosmopoliter* dvs. de har en stor vana att förflytta sig mellan kulturella och geografiska miljöer (Sernhede 2002:88).

Ålund (1997) visar i sin undersökning hur invandrarungdomar i Stockholms multietniska förorter ofta utvecklar en transkulturell och gränsöverskridande livsstil. Bilden av dessa ungdomar och områden är stigmatiserade och ungdomarna lever många gånger i ett socialt utanförskap. Trots denna negativa bild skapar ungdomarna ofta en positiv sammanhållning som är en sammansmältning av olika kulturer. Vilket resulterar i en ny medvetenhet och ungdomarna utvecklar en gränsöverskridande identitet. Denna medvetenhet kan jämföras med Sernhedes begrepp *kosmopoliter*.

Otterup (2005) har undersökt betydelsen av flerspråkighet och identitetskonstruktion bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde i Göteborg. Det är i samspel med andra människor i olika kontexter som ungdomarna konstruerar sina identiteter. Det är närmare bestämt i familjen, skolan, förorten och i framtida mål som skapandet av identitet blir tydligt och då spelar flerspråkigheten en viktig roll (ibid:141). Enligt forskningen är den multietniska förorten betydelsefull i ungdomarnas identitetsskapande. Människorna som de lever med och möter där pratar olika språk vilket stärker ungdomarnas syn positivt när det gäller flerspråkighet. Genom att vara flerspråkiga och leva på en multietnisk plats och därmed umgås med människor från olika kulturer skapas *synkretiska identiteter* hos ungdomarna. De utvecklar en gränsöverskridande kompetens (jämför Sernhede 2002, Åhlund 1997).

I Otterups (2005) undersökning ligger huvudfokus på de olika förutsättningar som ungdomarna har när det gäller sin flerspråkighet och där spelar skolan en väsentlig roll. Alla ungdomarna gick på samma skola där majoriteten av eleverna hade svenska som sitt andraspråk. (Otterup:171).

Hemmet är den domän där ungdomarna främst pratar sina modersmål medan de bland kompisar och i skola huvudsakligen pratar svenska. Med föräldrar pratar de huvudsakligen mer modersmålet än med sina syskon där det är vanligt att prata både svenska och modersmålet. Ungdomarna betraktar sig alla som flerspråkiga och ser bara fördelar med att vara det. Vidare menar de att det är viktigt att kunna svenska bra (Otterup:178-180).

Nordenstam & Wallin (2002) har i sin studie intervjuat femtio flerspråkiga ungdomar vid en gymnasieskola i Göteborg. Liksom Otterups studie är huvudfokus ungdomarnas språkanvändning och hur de med den konstruerar sina identiteter. Författarna visar skillnader när det gäller pojkars och flickors språkbruk och umgängesformer. Utifrån umgänget med svenskar delas flickorna i tre olika grupper, *de osynliga*, *kickers* och *de integrerade* (Nordenstam & Wallin:15). De osynliga flickorna, dvs. de som inte märks mycket i skolan, varken på lektioner eller bland kompisar, umgås sällan med kamrater som har svenska som förstaspråk. *Kickers* är de flickor som har ett mer utåtagerande beteende och de umgås med båda könen från olika kulturer fast inte svenskar. Slutligen har de integrerade svenska vänner och umgås med svenskar i skolan (Nordenstam & Wallin 2002:16)

Pojkarnas umgängesmönster skiljer sig markant från flickorna vilket gör att grupper inte har utkristalliserats på samma sätt (Nordenstam & Wallin:170). Deras umgängesmönster är mer rörligt och de ingår ofta i olika konstellationer vilket bidrar till att de kan skifta mellan olika gruppstillhörigheter och identiteter. Det är med andra ord lättare som ung pojke med invandrarbakgrund att komma in i det svenska majoritetssamhället än som flicka med invandrarbakgrund vars gruppstillhörigheter är mer statiska (Nordenstam & Wallin 2002).

Cummins (2001, 2006) har undersökt minoritetslevers skolframgång och lärarens betydelse för denna. Det är viktigt att som lärare lära sig om sina elever livsvärldar. Det är först när läraren är engagerad på djupet som ett gynnsamt möte kan ske mellan eleven och läraren. Förhållandet blir då mer jämlikt och eleven kan bli stärkt (*empowered*). Vidare menar Cummins att tar det i genomsnitt fem år för en elev som har majoritetsspråket som sitt andraspråk att tillgodose sig skolans undervisning (Cummins 2001:89).

3.1. Identitet

Begreppet *Identitet* är mångfasetterat och förekommer i flera olika sammanhang. Exempelvis kan begreppet användas ur ett konstruktivistiskt eller ett essentialistiskt perspektiv. Inom olika discipliner som psykologi, sociologi och filosofi används begreppet och då med olika innebörd. Hårddraget finns det två olika poler när det gäller synen på *identitet* (Hammarén & Johansson 2009:10f).

Inom det essentialistiska perspektivet betonas vikten av människans inre kärna närmare bestämt hennes essens. Essensen är det som kvarstår när individens alla grupp tillhörigheter och sociala roller har skalats bort. Kärnan formas till stor del under vår barndom men även innan vi föds. Även om en människas *identitet* fortsätter att formas under livets gång antas kärnan formas innan födseln och till stor del i barndomen (Stier 2009:20).

Till skillnad från en fixerad kärna ses *identitet* som något föränderligt och rörligt inom det konstruktivistiska perspektivet. Inom detta perspektiv talar man om *identiteter* som en process dvs. det är något som skapas (Hammarén & Johansson 2009:10-12). *Identitet* är något som konstrueras och förändras i relation till olika kulturella, samhälliga och historiska förutsättningar (Hammarén & Johansson:113). Språket har stor betydelse för skapandet av *identiteter*. Det är med språkets hjälp som *identiteter* konstrueras och förhandlas fram i olika kontexter och situationer med olika samtalspartner. Detta innebär att *identiteten* skapas i mötet med andra och inte är något som individen bär med sig (Otterup 2005:28).

Att leva i postmodernt samhälle innebär nya förutsättningar för identitetskapande. Människor kan ha ett större handlingsutrymme när det gäller att ”välja” olika levnadssätt och livsstilar. Samhället idag är inte lika låst vid traditioner och sociala band. Idag kan människor experimentera med olika identiteter (Hammarén & Johansson 2009:30).

I min undersökning utgår jag från ett konstruktivistiskt synsätt. Jag betraktar alltså *identitet* som något som individen konstruerar med språket som verktyg tillsammans med andra i olika miljöer och situationer.

3.2. Kultur

Kultur är ett omstritt begrepp som har fått olika innebörd beroende på tid och rum, vem som definierar och i vilket syfte. Fornäs (2012) delar in kulturbegreppet i fyra huvudsakliga betydelsesfärer, vilka är det *ontologiska*, *estetiska*, *antropologiska* och *hermeneutiska* kulturbegreppet.

Inom ett *ontologiskt* synsätt ser man kultur som mänsklig odling. Härddrar man detta perspektiv så är allt som människor har skapat kultur. Motsatspolerna kultur och natur är av stor vikt inom detta perspektiv där natur står för det som människorna inte har påverkat. I dagens samhälle är en sådan definition svår eftersom människan erövrar naturen (Fornäs 2012:12-18).

Utgår man specifikt från konstnärliga verksamheter såsom dans, opera och musik talar man om ett *estetiskt* kulturbegrepp (Fornäs:102).

Det *antropologiska* synsättet är att se kulturen som en grupp människors sätt att leva. Inom en grupp människor är det fokus på gemensamma värden. Detta synsätt har emellertid blivit kritiserat för att se kulturer som slutna enheter (Fornäs:18-22).

Det mest omfattande perspektivet på kulturbegreppet är det *hermeneutiska* begreppet där kultur ses som meningskapande praktiker. De delar av livet och samhället som har med mening, kommunikation och tolkning att göra och som genomsyrar och grundlägger all mänsklighet är kultur. Meningsskapande bygger på en samverkan mellan texter, människor och olika sammanhang som tillsammans formar betydelser, identiteter och sociala världar (Fornäs 2012:102).

Kulturbegreppet är komplext och enligt Fornäs (2012) är ovanstående fyra kulturbegrepp inte fristående från varandra men det *hermeneutiska* kulturbegreppet knyter ihop dem då de alla i någon form är meningskapande vilket följande citat belyser väl:

Slutligen kan kulturen ses som ett socialt system bestående av en mängd olika och sinsemellan sammantvinnande komponenter. Dessa är exempelvis språk, symboler, traditioner, värderingar, normer, innebörder, (o)vanor, ritualer, ceremonier, etik- och moraluppfattningar, myter, tabun, matkultur, klädstil, litteratur, konst, arbetsdelning, familjestruktur, könsroller, utbildningstradition, religion, ideologi och politisk och ekonomiskt system. Stier 2002:66

I min undersökning utgår jag huvudsakligen från ett *hermeneutiskt* synsätt på kultur. Det utesluter dock inte att jag använder mig av de andra definitionerna av kulturbegreppet eftersom de överlappar

varandra. Jag ser kulturer som något rörligt och det finns inga oföränderliga kulturer. Vilket betyder att kulturer påverkas av en dynamisk historisk utveckling där vissa saker läggs till, andra tas bort och nya möten uppstår som ständigt utvecklar kulturer (jfr Al-Baldawi 2003:108).

3.3. Tvåspråkighet

Ett *första språk* eller L1 (language 1) är det första språk som ett barn lär sig. Denna inläring sker huvudsakligen i en familjekontext och genom ett informellt lärande. Begreppet *andraspråk* eller L2 (language 2) betecknar ett språk som lärs in efter att ett förstaspråk är etablerat (Börenstam & Huss 2008:24). Begreppet *tvåspråkighet* dyker upp i media och skola och de flesta är då överens om att det handlar om människor som pratar två språk. Huruvida en individ är *tvåspråkig* eller inte kan se olika ut beroende på vem som avgör. Forskare har olika intressen och definierar begreppet *tvåspråkighet* på olika sätt som passar just deras intresseområden.

Skutnabb - Kangas (1981) har kategoriserat flera av dessa definitioner och klassificerat dem utifrån fyra områden: *ursprung, kompetens, funktion och attityd*. Enligt *ursprungskriteriet* är individer tvåspråkiga om de har lärt sig två språk av infödda talare eller har kommunicerat med två språk från början (Skutnabb - Kangas:94). I *kompetenskriteriet* utgår man ifrån vilken kompetens individen har i båda språken. Detta kriterie är svårt att tillämpa eftersom det finns olika åsikter om vad och hur mycket en individ ska kunna i de bägge språken för att räknas som tvåspråkig (Skutnabb - Kangas:85). Definieras *tvåspråkighet* utifrån den faktiska användningen av de båda språken definieras det utifrån *funktionskriteriet*. Den person som då kan använda två språk i de flesta sammanhang i enlighet med samhällets krav och egna önskemål är *tvåspråkig* (Skutnabb - Kangas:88-91). I *attitydsdefinitionen* utgår man ifrån talarens egen bedömning. Identifierar talaren sig med båda språken och/eller språkgrupperna och/eller kulturerna (Skutnabb - Kangas:92).

I undersökningen använder jag mig av begreppet *flerspråkighet*, eftersom ungdomarna själva ser sig som talare av flera språk. Termen *flerspråkighet* har blivit ett mer allmänt begrepp och ses ofta som den övergripande vidare termen medan *tvåspråkighet* är ett specialfall av *flerspråkighet* (Otterup 2005:13). Jag använder termen *flerspråkighet* som övergripande term för användande av två eller flera språk. Med termen *tvåspråkighet* menar jag specifikt användandet av två språk.

3.4. Kodväxling

Ett vanligt fenomen bland tvåspråkiga eller flerspråkiga är att de växlar mellan olika språk i en och samma kontext dvs. de *kodväxlar*. Under ett samtal växlar man mellan två eller flera koder. Genom *kodväxling* kan man tillföra ytterligare nyanser och betydelser i samtalet. *Kodväxling* kan bestå av olika varieteter, dialekter eller språk (Fraurud & Biljovet 2004:408-409).

Blom & Gumperz visar i sin undersökning en distinktion mellan *situationell* och *metaforisk kodväxling*. *Situationell kodväxling* innebär att den aktuella talsituationen förändras exempelvis genom ny samtalspartner, växling av plats eller ämne. Den *metaforiska kodväxlingen* däremot berör de känslor som språken signalerar. Genom att växla språk kan talarna skapa kommunikativa effekter som exempelvis intimitet (1972 i Hyeon-Sook Park 2004:297-298).

4. Metod och material

För att ta reda på hur några somaliska ungdomar konstruerar sina identiteter behövs tillgång till dessas livsvärldar. Genom att samtala med människor kan vi få kännedom om deras erfarenheter, attityder, känslor och hur de uppfattar världen de lever i (Brinkmann & Kvale 2010:15). Den kvalitativa ansatsen kännetecknas av att man undersöker egenskaper hos en företeelse. Den präglas av en stor flexibilitet och går på djupet istället för bredden (Johannesson & Tuft 2007:70-71).

Det är vanligt med intervjuer och samtal inom denna ansats. Det som kännetecknar den kvalitativa forskningsintervjun är att forskaren försöker förstå informantens livsvärld. I samtalet mellan forskaren och informanten konstrueras kunskap (Brinkmann & Kvale 2010:17-18).

Den kvalitativa forskningsintervjun var ett självklart val eftersom mitt syfte var att få en djup kunskap om undersökningspersonernas världar. Genom att intervjua ungdomar och visa dem mitt intresse blev jag inbjuden till deras livsvärldar. En av intervjuerna blev en gruppintervju då det föll sig naturligt att samtala allihop istället för att en av informanterna skulle sitta och vänta. Jag ser emellertid gruppintervjun som något positivt eftersom informanterna upplevdes som avslappnade och bekväma med situationen. Det som eventuellt kan vara negativt är att deras svar kan ha påverkats av varandra. Den information som jag fick fram genom de kvalitativa intervjuerna är det material som uppsatsen bygger på.

4.1. Urval och avgränsningar

Urvalet består av intervjuer gjorda med tre informanter under hösten 2004 samt en gruppintervju med två informanter gjord våren 2013. De tre intervjuerna från 2004 är ett urval av sju intervjuer gjorda hösten 2004. Dessa sju intervjuer var med ungdomar som jag kom i kontakt med via skolor, tjejgrupper (verksamheter på fritidsgårdar som riktar sig specifikt till tjejer) och en somalisk kulturförening.

De tre valda intervjuerna från denna tid är en intervju med en manlig informant som jag kom i kontakt med via den somaliska kulturföreningen och de två andra är två kvinnliga informanter som jag kom i kontakt med via tjejgrupper. Dessa intervjuer är valda utifrån två kriterier. Det första är att jag har valt dem utifrån att det är de intervjuer som jag anser ge mest information gällande undersökningens syfte. Det andra är att jag gärna ville ha med en manlig informant då majoriteten varit kvinnliga. De två kvinnliga informanter som intervjuades våren 2013 kom jag i kontakt med via en gemensam bekant.

Mitt val av informanter har styrts av tillgängligheten. Jag har rört mig i miljöer där ungdomar vistas och kontaktat människor som arbetar med ungdomar. Detta har i sin tur lett mig till mina informanter. Eftersom undersökningen består av endast fem informanter kan resultatet inte vara representativt. Men det går att se samband mellan informanternas identitetsskapande och tidigare forskning gällande identitet och flerspråkighet.

4.2. Genomförande - Tillvägagångssätt

Intervjuerna har tagit mellan en halv timma till en och en halv. I den första omgången intervjuer spelade jag in intervjuerna med en diktafon. Den andra omgången spelade jag in intervjuerna på min mobiltelefon. Jag har inte antecknat under intervjuerna eftersom jag har velat ha full fokus på samtalen.

Till min hjälp har jag haft en intervjuguide (bilaga 1) med frågor sorterat i teman. Dessa frågor har varit som en kompass i samtalet och bestämt dess riktning. Jag har försökt vara öppen inför det som informanten berättat och inte följt intervjuguiden till punkt och pricka.

Jag har transkriberat alla intervjuer på en mindre detaljerad nivå eftersom det är innehållet som är det väsentlig för min undersökning. De citat av ungdomarna som jag har med i uppsatsen har jag anpassat språket till skriftspråk och tagit bort utfyllnadsord etc. Jag har även i de

fall där det har behövts ändrat grammatiken så att det har blivit en till viss del mer korrekt svenska.

Intervjuerna har gjorts på olika ställen. När det gäller intervjuerna från 2004 har en intervju gjorts i lokaler som tillhör en somalisk kulturförening och de två andra har gjorts på två olika fritidsgårdar i Göteborgsområdet. Gruppintervjun från 2013 är gjord i en av de intervjuades hem.

4.3. Etiska överväganden

Etik handlar om förhållningssätt och det är viktigt att som forskare vara medveten om etiska frågor. Det är av stor betydelse att undersökningsspersonerna får information om sina rättigheter och vad deras intervjuer ska användas till (Närvänen 1999:69-70).

Jag har skrivit en samtyckesblankett (bilaga 2) gällande intervjuerna som jag noga har gått igenom med ungdomarna innan intervjutillfället. I samtyckesblanketten står det att informanterna kommer att vara anonyma, de har rätt att avbryta medverkan om de så önskar, samt att bara jag kommer att lyssna på det inspelade materialet. Jag har även berättat vid intervjuerna 2004 att jag då var lärarstudent i svenska som andraspråk medan jag vid gruppintervjun 2013 berättade att jag var verksam lärare och student i svenska som andraspråk.

Jag kan inte vara helt säker på att alla ungdomarna exakt har förstått vad jag ska använda intervjuerna till på grund av språkbegränsningar. I uppsatsen har jag valt att ändra vissa personliga uppgifter beträffande informanterna.

Jag har låtit ungdomarna själva bestämma ett kodnamn som jag använder mig av. En del av ungdomarna har sagt att jag kan använda deras riktiga namn men jag har ändå av etiska skäl valt att inte göra det.

4.4. Information om informanterna

Undersökningens material bygger på intervjuer med fem informanter från två olika tidsperioder. Nedan presenteras bakgrundsinformation om informanterna:

Tabell 1. Bakgrund informanter intervjuade 2004 (k= kvinna, m= man)

	kön	ålder	antal år i Sverige	sysselsättning	bor
Fadosa	K	19	8	arbetssökande	multietnisk förort
Zamzam	K	19	9	student på universitetet	multietnisk förort
Yasin	M	18	11	student på gymnasiet	kranskommun till Göteborg

Tabell 2. Bakgrund informanter intervjuade 2013

	kön	ålder	antal år i Sverige	sysselsättning	bor
Layla	k	20	3.5	student på gymnasiet	multietnisk förort
Jamila	k	19	3	föräldraledig	multietnisk förort

5. Resultat

Jag har delat in undersökningens resultat i sex domäner som är följande: språk, skola och kompisar, familjen, ursprungskulturen, majoritetssamhället och framtiden. I intervjuerna kommer det fram att flerspråkigheten spelar en viktig roll i var och en av dessa domäner.

Otterup (2005) använder sig av fem kärnkategorier som alla är relaterade till identitet, i sin undersökning av flerspråkiga ungdomars identitetsskapande. Dessa kärnkategorier är: familj, plats, skola, språk och mål (Otterup 2005:141). Jag har använt mig av Otterups kärnkategorier och med hjälp av dessa skapat sex domäner som passar min undersökning. Jag har kategoriserat informanternas livsberättelser i de sex domänerna.

5.1. Språk

Enligt egen utsago kan Fadosa somaliska, svenska, engelska och lite etiopiska. Innan hon kom till Sverige bodde hon tre år i Etiopien.

Zamzam kan somaliska, svenska, engelska, swahili, lite spanska och lite arabiska. Hon levde ett år i Kenya innan hon kom till Sverige. Yasin kan somaliska, svenska, engelska, lite spanska, lite franska och han kan läsa lite arabiska. Yasin har tidigare bott i Italien och Tyskland men talar varken italienska eller tyska.

Fadosa och Yasin säger att svenska är det språk som de pratar och skriver bäst på. Zamzam däremot säger att hon pratar somaliska bäst och skriver bäst på engelska. Hon tycker hon behärskar svenskan bättre i skrift än tal. Yasin och Zamzam tycker engelskan är ett viktigt språk att behärska eftersom det är ett världsspråk. Alla ungdomarna menar att det är viktigt att kunna svenska och somaliska eftersom språken är viktiga på olika sätt. Svenska är viktigt för att de bor i Sverige, studerar här och för framtida jobb. Känslomässigt tycker samtliga att somaliskan är det viktigaste språket.

Somaliskan är det viktigaste språket för mig, jag är ju från Somalia och nån gång kommer jag att återvända. Och det känns som om jag glömmer bort det har jag ingenting att återvända till (Fadosa).

Alla tre ungdomarna har i skolsammanhang läst böcker på svenska. Varken Yasin eller Zamzam läser böcker på somaliska. Fadosa däremot läser en del böcker på somaliska eftersom hennes pappa är barnboks författare. Fadosa och Zamzam ser båda på somaliska tv-sändningar i hemmet. Det gör inte Yasin:

Jag ser inte på somaliska kanaler men min mamma gör. Jag ser inte heller på svensk tv, jag ser aldrig på tv. Men jag ser mycket film med mina kompisar. Det är nästan bara engelsk film vi ser (Yasin).

Jamila kan enligt egen utsago somaliska, arabiska och svenska. Hon pratar somaliska bäst. Layla skriver och pratar bäst på somaliska men hon kan somaliska, svenska, engelska och lite arabiska. För henne är somaliska, svenska och engelska alla viktiga språk. Svenskan är viktigt för att hon lever i Sverige, somaliska är som hon säger ”mitt språk” och engelskan är ett världsspråk. För Jamila är somaliska och arabiska de

viktigaste språken eftersom hon är från Somalia och koranen är på arabiska.

Layla läser både böcker och tidningar på svenska och somaliska. Jamila i sin tur hinner inte läsa eftersom hon har sitt barn att ta hand om. Layla och Jamila tycker om att se på tv tillsammans och programmen är oftast på engelska eller svenska. De har inga somaliska kanaler.

5.2. Skola och kompisar

Fadosa har gått i arabiskspråkig koranskola och somaliskspråkigt dagis i Somalia. Yasin har gått något år i skola i Tyskland. Zamzam har enbart gått i skola i Sverige först i förberedelseklass och sedan i vanlig klass. Under högstadiet gick hon en kort tid på en muslimsk friskola. Fadosa har gått på engelskspråkig privatskola i Etiopen. I Sverige började hon i förberedelseklass på mellanstadiet. Fadosa och Zamzam har positiva minnen från engagerade lärare.

Fadosa har läst svenska som andraspråk under perioder på högstadiet och gymnasiet vilket hon ser som positivt. Zamzam läste svenska som andraspråk under en kortare period i mellanstadiet. Yasin har tidigare haft modersmålsundervisning men har det inte nu.

Jag har inte tyckt så mycket om att ha hemspråk. Jag använder ju somaliskan hemma, varför ska jag ha det då? Jag hade det bara när jag var liten. Jag har inte gått på lektionerna nu när jag vart äldre (Yasin).

Fadosa hade modersmålsundervisning under gymnasietiden och säger att det var väldigt viktigt för henne. Zamzam har haft modersmålundervisning under mer eller mindre hela sin skoltid. Yasin studerar på en skola där majoriteten av eleverna har svenska som sitt modersmål. Så har det även varit på hans tidigare skolor. Zamzam och Fadosa har istället under grundskolan gått i skolor där majoriteten haft svenska som sitt andraspråk. Men på gymnasiet gick Zamzam i en klass där flera klasskamrater hade svenska som sitt första språk medan Fadosas klasskamrater i största mån hade svenska som andraspråk.

Zamzam och Fadosa umgås enbart med kompisar som har svenska som sitt andraspråk till skillnad från Yasin som mest umgås med kompisar som har svenska som sitt förstaspråk. Både Zamzam och Fadosa har tidigare haft kompisar som haft svenska som första språk men de har tappat kontakten. Samtliga ungdomarna har kompisar som pratar somaliska och med dessa pratar de både svenska och somaliska. Fadosa pratar dessutom engelska med sina somalisktalande vänner.

Jamila har sammanlagt gått fem månader i grundskola och koranskola i Somalia. I Sverige har hon läst på *svenska för invandrare* i två år och innan det gick hon i förberedelseklass. Layla har gått fem år i grundskola i Somalia. I Sverige har hon studerat svenska på grundskolenivå och *svenska för invandrare*. Nu läser hon första året på gymnasiet och trivs med detta. Hon tycker flera av lärarna är engagerade.

Varken Layla eller Jamila har läst svenska som andraspråk som ämne. Layla har modersmålundervisning och ser positivt på detta. Layla pratar svenska i skolan där alla hennes klasskamrater har svenska som sitt andraspråk. Hon har ingen kompis som har svenska som sitt första språk. De kompisar som pratar somaliska pratar hon både svenska och somaliska med. Alla Jamilas kompisar pratar somaliska och med dem pratar hon enbart somaliska.

Nu när Jamila är föräldraledig pratar hon mindre svenska än när hon gick i skolan. De tillfällen då hon pratar svenska är när hon besöker den öppna förskolan i närområdet samt träffar sin f.d. Godeman.

5.3. Familjen

Alla ungdomarna pratar svenska och somaliska hemma. De pratar i första hand svenska med syskon och somaliska med föräldrar. Samtliga ungdomar växlar svenska och somaliska i hemmet med syskon och föräldrar emellertid blir det mer svenska med syskonen och mer somaliska med föräldrarna. Fadosa och Zamzam anser att det är mer respektfullt att tala somaliska med äldre somalier. Alla ungdomarna betonar att sammanhållningen i familjen och släkten är viktig.

Familjen är ettan. Jag kan inte må bra om inte min familj mår bra Om jag hade haft det jobbigt hemma då hade jag bråkat i skolan då hade jag haft dålig uppfostran, vilket jag inte har nu. Familjen är viktig och påverkar en (Yasin).

Yasin bor med båda sina föräldrar och syskon. Zamzam bor med sin mamma och yngre syskon. Hennes pappa bor i Somalia och hennes äldre syskon i Kanada och England. Fadosa bor med syskon och föräldrar men hennes pappa är på väg att flytta till Somalia. Samtliga ungdomar kom till Sverige tillsammans med sina familjer.

Layla och Jamila däremot kom till Sverige som ensamkommande flyktingbarn och de saknar sina familjemedlemmar som bor kvar i Somalia. Jamila längtar efter sina syskon:

Min mamma dog när jag var liten. Så jag fick bos hos min moster och ta hand om alla barn för jag var äldst. Mina syskon och kusiner var det. Därför kunde jag inte gå i skola. Jag saknar mina syskon så. Jag längtar mycket. Det är svårt att veta hur dom har det nu (Jamila).

Laylas mamma och syskon bor i Somalia. Layla har släktingar i Sverige medan Jamila inte har det. Jamila är gift men bor inte med sin man utan själv med sitt barn. Med sitt barn pratar hon somaliska och arabiska medan hon enbart pratar somaliska med sin man. Layla pratar mest somaliska med släktingarna som hon bor med men ibland pratar hon svenska med barnen.

5.4. Ursprungskulturen

Ungdomarna ser sig alla som troende muslimer, två av dem utövar religionen aktivt. Zamzam och Fadosa bär slöja och de poängterar att det är viktigt för dem att göra det. De ber, besöker moskén ibland och har många troende vänner. Yasin ser sig själv som lat och därmed inte redo att praktisera sin religion men hoppas på att utöva den mer aktivt i framtiden. Zamzam tror att många somalier känner sig vilsna i Sverige och att de saknar sammanhållning. Vidare säger hon att av detta skäl blir religionen mer betydelsefull och slöjan blir en symbol för kraft.

Alla ungdomarna uttrycker en stor sorg över kriget i Somalia och dess konsekvenser för landet. Samtliga menar att kriget har påverkat dem mycket. Som en följd av detta är det en väsentlig skillnad mellan dem och ungdomar som är uppvuxna i Sverige. Yasin menar att oroligheter och kaos påverkar människor negativt. Därmed är det lättare att ha framtidsdrömmar i Sverige än i Somalia, tycker han.

Både Layla och Jamila menar att det finns en stark sammanhållning mellan människor i Somalia detta gör att det är lätt att känna sig ensam i Sverige. De uttrycker en stark längtan efter sina familjemedlemmar och sammanhållning. Religionen får dem att känna samhörighet och både Layla och Jamila är troende och praktiserande muslimer.

För mig är religion något bra, jätteviktigt. Jag måste ha den, min religion. Annars känner jag mig vilse, varför är jag här? Jag känner mig trygg med min religion (Layla).

Layla och Jamila har minnen av fattigdom och oroligheter i Somalia, De är båda ledsna för att situationen är som den är och att de var tvungna att fly.

5.5. Majoritetssamhället

Alla ungdomarna tycker att det finns en segregation i samhället när det gäller boende och skola. Samtliga tycker att skolsystemet i Sverige är bra och genom att studera gör de något positivt för sig själva, familjen och samhället. Zamzam och Fadosa tycker att det är uppdelat på Göteborgs skolor när det gäller elever som har svenska som första och andraspråk. Zamzam menar att det skapas en rädsla hos ungdomar eftersom de två grupperna sällan träffas. Det är i skolan som positiva möten mellan invandrare och svenskar kan och borde ske anser både Fadosa och Zamzam. Genom att studera menar ungdomarna att de anpassar sig till samhället och i sin tur är det viktigt att svenskar bjuder in invandrare i samhället. Som ett exempel på detta säger Fadosa att svenskar behöver vänja sig och acceptera butiksbiträden med slöjor. Zamzam har känt sig diskriminerad p.g.a. sin slöja men hon menar att det finns alltid någon svensk på hennes sida.

Jag har märkt i skolan om vi pratat om terrorism, alla har vart emot muslimer. Men ändå det finns alltid någon som står vid din sida (Zamzam).

Yasin säger att han ännu inte har mött motstånd i Sverige men han är beredd på att det kommer att komma exempelvis när han ska söka jobb i framtiden. Ungdomarna är klivna till om deras föräldrar har kommit in i det svenska samhället. Fadosas och Zamzams mammor kämpar med språket och försöker komma in i samhället, men det är svårt. Fadosas mamma vill flytta tillbaka till Somalia vilket Fadosa pappa redan är på väg att göra p.g.a arbetslöshet. Yasin tycker att hans föräldrar har kommit in i det svenska samhället.

Layla tycker det finns mycket i det svenska samhället som är positivt. Hon nämner religionsfrihet, fria val, ett fungerande utbildningssystem och jämställdhet. Men hon tycker det kan bli bättre:

Den stora saken som fattas i samhället är att män och kvinnor ska ha samma lön. Det borde vara mer män som jobba på förskola och massa kvinnor som chefer (Layla).

Layla känner sig svensk men med rötter i Somalia. Jamila säger följande:

Somalia är mitt land och jag känner mig somalisk. Men jag är svensk med, jag bor ju här. Sverige är som mitt andra land kan man säga. Min son är född här och han växer upp här. Han blir svensksomalisk. Han kommer lära sig språket lättare än mig (Jamila).

Jamila och Layla beskriver svenskar som lugna och annorlunda i sitt sätt att umgås än vad de är vana vid. Båda berättar att de är vana vid att man umgås med sina grannar, hejar och sätter sig bredvid andra på bussen vilket inte sker i Sverige.

Layla tycker att det finns fördomar mot somalier, detta kommer fram i media som i exempelvis tidningen Aftonbladet. Vidare säger hon att sverigedemokraterna inte skulle tycka om henne för att hon är muslim och kommer från Somalia.

De tycker båda att det finns en segregation i samhället när det gäller boende. De bor båda i samma multietniska förort och de tycker att det är svårt att träffa svenska ungdomar där. Layla nämner Majorna som ett typiskt område i Göteborg med många svenskar. Hon menar att det är betydligt svårare för henne att få bostad där än i en förort.

Layla bodde först i en liten ort i norra Sverige, där tyckte hon att det var lättare att praktisera svenska språket och komma i kontakt med svenskar. Jamila berättar att hon har träffat många somaliska mammor som bor i Sverige och som inte vill lära sig svenska. Vidare menar hon att kvinnor ofta är hemma med barnen i hemlandet och därför fortsätter de med det i Sverige.

5.6. Framtid

Alla ungdomarna tycker det är viktigt med studier och de vill alla studera vidare i framtiden. Zamzam planerar att inom sin universitetsutbildning läsa ett år i England och sedan vidareutbilda sig till specialist inom sitt område. Yasin vill gärna studera vidare inom handel men först vill han resa och bo utomlands. Han vill bo i Sverige men arbeta utomlands i perioder. Även Fadosa vill bo utomlands, gärna i England där tre av hennes vänner bor. Men först vill hon studera inom handel och ekonomi. Fadosa vill arbeta på bank i framtiden. Fadosa och Yasin tror att de kommer att bo i Sverige i framtiden. Om det är möjligt vill Fadosa arbeta i Somalia och vara med och bygga upp landet. Yasin tror inte han kommer att bo i Somalia i framtiden eftersom han känner

sig mer hemma i Sverige. Zamzam tror att hon kommer att bo i England eller Kanada i framtiden då hon har familj där. Hon skulle vilja arbeta i Somalia om det är möjligt. Yasin känner sig för ung att tänka på egen familj i framtiden. Zamzam och Fadosa vill gärna ha familj i framtiden. Blivande partners nationalitet spelar ingen som helst roll men det är viktigt att personen är muslim.

Ungdomarnas tid utanför Somalia har gjort att de alla tror att om de skulle återvända skulle de bli betraktade som annorlunda. Yasin och Zamzam tror att de skulle bli sedda som bortskämda europeer som har haft det väldigt bra.

Alla ungdomar som jag har pratat med som har varit i Somalia har sagt samma sak. Att när man kommer dit då känner man sig som svensk. Då känner man att det är en stor skillnad mellan, för man har utvecklats på olika sätt, man har olika prioriteringar (Zamzam).

Jamila vill fortsätta att studera efter föräldraledigheten, drömmen är att studera till sjuksköterska men först vill hon studera till undersköterska. Layla vill studera vidare inom handel med målet att starta ett eget företag. Hon skulle vilja bidra till att återuppbygga Somalia och gärna genom att arbeta inom handel, så det gynnar Somalia.

Saknaden efter nära och kära är den största anledningen till att Jamila och Layla vill besöka Somalia. Jamila hoppas att hennes barn ska studera i framtiden, det är viktigt tycker hon. Hon ser Sverige som ett tryggt land för hennes barn att växa upp i.

6. Slutsatser

6.1. Flerspråkighet

Ungdomarnas flerspråkighet har en stor betydelse för deras skapande av identiteter. Med språkets hjälp konstruerar de sina identiteter i olika sammanhang och situationer med olika samtalspartners. Det är i mötet med något/någon som identiteten skapas. Vilket språk som huvudsakligen talas i vilket domän är tydligt, detta är något som ungdomarna är medvetna om. De olika domäner som ungdomarna vistas i är hemmet, skolan och bland kompisar. Hemmet är den domän där modersmålet i synnerhet används. Genomgående är att ungdomarna pratar både svenska och somaliska i hemmet. De pratar främst somaliska

med föräldrarna och växlar svenska och somaliska med syskon (jfr Otterup 2005, Wallin & Nordenstam 2002). Detta illustreras nedan med ett citat av Fadosa:

Jag pratar både somaliska och svenska hemma, med min mamma pratar jag mest somaliska. Med mina syskon pratar jag både svenska och somaliska, vi kan blanda. Ibland när jag pratar med min farsa om viktiga grejer måste jag ändra till somaliska, jag blir trött och å vad jobbigt. Men det känns som han inte ger mig samma uppmärksamhet om jag pratar svenska (Fadosa).

Det framgår att ungdomarna ofta *kodväxlar* i de olika domänerna. I hemmet sker det ofta i samtal med syskon, då de naturligt byter språk i samtalet beroende på vad de pratar om. Flera av ungdomarna är medvetna om vilka känslor som ett visst språk framkallar och kan därför medvetet byta språk. När Fadosa beskriver sitt *kodväxlande* från svenska till somaliska i utsagan ovan säger hon att hon *kodväxlar* för att få mer uppmärksamhet från sin pappa. Med andra ord *kodväxlar* hon medvetet när samtalets karaktär blir av en mer allvarsam ton, för att markera att nu pratar de om viktiga saker (jfr Otterup 2005:28).

Det förekommer att ungdomarna *kodväxlar* i samtal med familjemedlemmar eller kompisar. Vanligast verkar det vara att byta språk när man upplever att det andra språket förklarar bättre eller för att lyfta fram eller skapa känslor (jämför Blom och Gumperz 1972 i Hyeon-Sook Park 2004:297-298). För Jamila är det arabiska språket förknippat med starka känslor. Följande citat visar tydligt att *kodväxlandet* fyller en expressiv funktion för henne i relationen till hennes barn:

Jag säger liksom de finaste orden på arabiska till honom. Habibi och sånt, man kan säga att jag säger extra kärleksord blandat med somaliskan (Jamila).

Flera av ungdomarna säger att de *kodväxlar* till svenska om de pratar somaliska för att de har lärt sig ett specifikt begrepp på svenska och därmed känns det naturligast att använda det ordet. Ibland finns inte ordet på somaliska och då blir de tvungna att *kodväxla* till svenska, Layla nämner försäkringskassan som ett exempel.

Utifrån en *attitydsdefinition* (Skutnabb-Kangas 1981:92) är alla ungdomarna flerspråkiga då de själva bedömer sig kunna flera språk. Alla ungdomarna identifierar sig med två språk, ofta tre språk. Samtliga ungdomar identifierar sig med somaliska och svenska. De fyra kvinnliga informanterna nämner att det arabiska språket är viktigt för dem i och

med deras muslimska tro. Jamila anser sig kunna arabiska brukligt och hon är den av informanterna som starkast identifierar sig med det arabiska språket:

Jag kan ganska bra arabiska. Jag kan inte allt men jag förstår mycket bra. För mig är arabiskan viktig. Det är lätt för mig eftersom jag lärde mig det när jag var liten. Mina grannar pratade det. Arabiskan är viktig för att koranen är på det (Jamila).

Alla ungdomar utan Jamila tar upp engelskan som ett viktigt språk med hög status. De är alla överens om att det är ett viktigt språk för att det är ett världsspråk och i och med det är bra att kunna inför framtiden. Engelskan möjliggör resande, studier och jobb. Dessutom har ungdomarna kontakt med vänner och familjemedlemmar i engelskspråkiga länder (jfr Otterup 2005:83 & Håkansson 2003:87-92).

Engelskan har hög status. Det är mer internationellt kanske är det därför, men också på något sätt känner jag att det är mycket enklare att lära sig engelska och våga mer med det språket. Man vågar inte experimentera riktigt med svenska grejer (Zamzam).

Zamzam och Fadosa är de som använder engelskan i sin vardag. Zamzam läste sin gymnasieutbildning på engelska och Fadosa har studerat på engelsk privatskola under sin tid i Etiopien. Zamzam har flera syskon som hon ibland pratar engelska med eftersom de bor i engelsktalande länder känns det naturligt för henne att *kodväxla* mellan engelska och somaliska.

Jag pratar svenska, engelska och somaliska med de kompisar som är från Somalia. Så det är ganska blandat. Jag har vissa kompisar som pluggar utomlands Hawaii och när man mejlar kan man inte skriva å, ä, och ö därför skriver vi på engelska. Ibland snackar vi på engelska och blandar med svenska och somaliska (Fadosa).

Utifrån *funktionskriteriet* (Skutnabb-Kangas 1981:88-91) är alla ungdomarna tvåspråkiga då de alla kan använda två språk i de flesta sammanhang i enlighet med samhällets krav och egna önskemål. Två av ungdomarna har avslutade gymnasieutbildningar varav en av dem läser på universitetet. Två av ungdomarna studerar på gymnasiet med goda resultat när intervjuerna gjordes. Detta innebär att de alla har uppnått en hög nivå i det svenska språket. Jamila är den som har studerat kortast tid i Sverige (och i helhet) av ungdomarna. Hon är den som jag upplever har svårigheter i att använda en kommunikativ svenska. Det är därför

tveksamt ifall Jamila är tvåspråkig i somaliska och svenska utifrån *funktionskriteriet*. Vilket jag anser att de fyra andra ungdomarna är. Jamilas tillfällen att praktisera svenska har minskat avsevärt sen hon blev mamma. Zamzam som har läst sin gymnasieutbildning anser sig kunna bra engelska och engelskan är det språk hon behärskar bäst i skrift. Hon kan mycket väl vara trespråkig utifrån *funktionskriteriet*.

Skolan är den domän där svenskan är det huvudsakliga språket. Alla ungdomarna har positiva erfarenheter från tidigare skolgång och de som studerar i dagsläget trivs bra (jfr Otterup 2005, Nordenstam & Wallin 2002). Alla ungdomarna har investerat mycket tid och energi i sina studier och det är tydligt att skolan betyder mycket för dem. Yasin säger:

Det är viktigt att satsa på skolan för mig. Vissa väljer kompisar före skolan men jag väljer skolan före kompisar. Kompisar är som entertainment, det är en extra grej. Utan för mig är det primära behovet skolan (Yasin).

Flera av ungdomarna berättar att de haft flera engagerade lärare genom sin skolgång i Sverige och det har betytt mycket för dem. Layla visar för mig flera av sina skolarbeten på sin bärbara dator. Där finns; en argumenterande text om islam och Darwin, en novell om kärlek och mord och en sammanfattning efter ett besök på tingsrätten. Layla har varit i Sverige i tre och ett halvt år. Laylas motivation och engagerade lärare är förutsättningar för hennes språk och kunskapsutveckling. Layla säger:

Vi jobbar med flera ämnen samtidigt. Som svenska, religion och naturvetenskap. Det är så roligt när jag kan skriva om islam (Layla).

Att Layla kan ta med sig sina erfarenheter in i klassrummet på ett positivt sätt påverkar säkerligen hennes studiemotivation och självkänsla. Att hon är muslim blir i detta fall en tillgång. Det kan tänkas att i uttrycket ”det är så roligt” finns det en känsla av att hon blir stärkt (jfr Cummins 2001). Alla ungdomarna utan Yasin har huvudsakligen gått i skolor där majoriteten av eleverna haft svenska som sitt andraspråk. Zamzam gick en period på en skola med flera svenskar. Hon beskriver ett möte mellan hennes gamla svenska klasskamrater och den nya skolan med majoriteten elever med svenska som andraspråk på följande sätt:

Det var inte bara avståndet som var långt, utan när de kom hit för att hälsa på så blev dom liksom rädda. Jag kommer ihåg eleverna var ju inte vana att svenska ungdomar bara kom och hälsade på så där (Zamzam).

Zamzam och flera av ungdomarna nämner just skolan som en arena för ungdomar och barn från olika kulturer att mötas. De tycker att det är synd att det är så segregat.

Nordenstams & Wallins (2002) undersökning visar att killar med invandrarbakgrund i större utsträckning har tillgång till svenska praktikgemenskaper än flickor med invandrarbakgrund. Min undersökning är för liten för att dra några sådana slutsatser. Men det är endast Yasin som har kompisar med svenska som modersmål. Med sina elva år i Sverige är han den som har bott längst i Sverige. Detta påverkar säkerligen vilka han umgås med liksom det faktum att han är den enda av ungdomarna som faktiskt bor i ett område där det bor många människor som har svenska som sitt förstaspråk. Att familjen har haft möjlighet att bosätta sig i ett område med många svenskar kan till viss del beror på att de varit här så pass länge.

Vidare passar ingen av undersökningens kvinnliga informanter in i Nordenstams & Wallins (2002) resultat när det gäller indelning av invandrarflickor utifrån umgängesmonster. De *osynliga* som inte tar plats i skolan, umgås inte med pojkar och har några kompisar som har invandrarbakgrund, *kickers* som är utåtagerande och oengagerade i skolan, de har en utmanande klädstil och de umgås med både pojkar och flickor från olika kulturer, de *integrerade* som umgås med kompisar som har svenska som första språk både i skola och på fritiden. Tre av de fyra kvinnliga ungdomarna visar på att de är mycket studiemotiverade och tar plats både i skolan och i samhället.

Jamila är den av ungdomarna som har bott kortast tid i Sverige. Hon är även den som har minst tillfällen att prata svenska. Alla ungdomarna utan Jamila pratar svenska med sina kompisar. Jamila pratar somaliska och lite arabiska med sina kompisar. Yasin umgås med pojkar på fritiden och i skolan umgås han med både pojkar och flickor. Tre av de kvinnliga informanterna har enbart kvinnliga kompisar. Layla urskiljer sig genom att vara kompis med flera pojkar i klassen. Hon berättar att de brukar studera tillsammans och umgås genom att fika eller äta på mcdonalds. Dessa kompisar pratar somaliska, oftast pratar de svenska med varandra. Layla berättar att det kanske vore annorlunda om de träffades hemma men nu ses de ofta på skolans bibliotek, café eller mcdonalds.

Alla ungdomarna utan Yasin nämner vuxna i majoritetssamhället som varit betydelsefulla för dem när det gäller att komma in i samhället.

Jamila nämner sin Godeman som i perioder varit den enda person med svenska som modersmål som hon träffat. Layla berättar om engagerade lärare och personal från ungdomshemmet som hon bodde på. Fadosa nämner lärare och Zamzam personal på fritidsgården där hon är aktiv.

6.2. Kulturtillhörigheter

Ungdomstiden är en period som kantas av olika val och förändringar, individen får söka efter olika kompromisser och hitta olika strategier för att anpassa sig och hantera olika situationer och rollförväntningar. Identitetsfrågor är påtagligt för alla ungdomar särskilt tydligt blir de för ungdomar vars föräldrar har invandrat till Sverige eller själva har invandrat (Stier 2003:128). Ungdomarna möter i sin vardag flera olika kulturer och kontexter som de på olika sätt måste förhålla sig till. Deras föräldrars ursprungskultur, den svenska majoritetskulturen, den multietniska förorten och det faktum att de är ungdomar på väg in i vuxenlivet är sammanhang som ungdomarna dagligen formas i. Deras identitetskapande är en process som ständigt pågår. Identitet är konstruktioner i relation till någon eller något. Identitet förhandlas hela tiden fram, iscensatt och upprätthålls (Wallin & Nordenstam 2002:96).

Fyra av ungdomarna bor i multietniska förorter där de kommer i kontakt med människor från en rad olika kulturer. Människor där pratar olika språk vilket kan bidra positivt till ungdomarnas syn på flerspråkighet (jfr Otterup 2005). Jamila berättar att det är roligt att kunna prata arabiska med grannar som hon möter ute på gården. När hon går till den öppna förskolan i området träffar hon mammor med bakgrund från olika länder.

När jag är ute på gården träffar jag mycket folk och i tvättstugan. Vi pratar ibland arabiska. På öppna förskolan träffar jag mammor från olika länder. Vi är olika men samma. Vi är alla mammor. Vi kan förstå varandra (Jamila).

Fadosa berättar att hon har fördjupat sin muslimska tro de senaste åren och detta genom att umgås med andra muslimer. En del har bakgrund i Somalia men flera kommer ursprungligen från länder som forna Jugoslavien och länder i Arabvärlden. Zamzam har ett stort engagemang på den lokala fritidsgården där hon är involverad i diverse verksamheter för tjejer. Av tjejerna som kommer till fritidsgården är de flesta flerspråkiga. För dessa ungdomar är flerspråkighet och människor från

olika kulturer något naturligt. Zamzam tar plats i samhället genom att tillsammans med andra tjejer i förorter med olika bakgrunder skapa bättre villkor för sig. För Fadosa är det naturligt att utforska sin muslimska tro tillsammans med bosniska muslimer likväl som med somaliska muslimer. Genom sin flerspråkighet och tillgång till flera kulturtillhörigheter utvecklar ungdomarna en gränsöverskridande kompetens (jfr med Sernhede 20002, Åhlund 2007).

Något som blir tydligt i ungdomarnas berättelser är att det finns en ambivalens (jfr Otterup 2005:204). Detta tar sig uttryck i att ungdomarna kan uppleva en känsla av kluvenhet i förhållande till framförallt det svenska majoritetssamhället. Samtliga ungdomar uttrycker att de är en del av det svenska samhället genom att de bor här, pratar svenska, studerar och som Layla säger ”gör allt som svenska ungdomar gör”. I följande citat uttrycker Layla tydligt att hon är en del av det svenska samhället:

Sverige är ett samhälle där alla är lika värda. Jag är en del av samhället jag känner mig så. Jag har bakgrund i Somalia men jag känner mig svensk. Jag menar jag går i skolan och gör allt som svenska ungdomar gör. Jag känner mig inte diskriminerad (Layla).

Samtidigt berättar Layla en annan berättelse; om bönerummet på hennes gymnasieskola som plötsligt togs bort utan någon riktig förklaring, om sverigedemokrater, bostadssegregation och fördomar mot somalier.

Layla uttrycker i citatet ovan att hon känner sig välkommen och inte diskriminerad det är något som flera av de andra ungdomarna också uttrycker. På samma gång berättar de om föräldrar som inte får jobb och avsaknaden av svenska vänner. Sverige är numera landet där ungdomar bor och har sin vardag. Även ifall de längtar och drömmer om att åka till Somalia känns det för alla ungdomarna i olika grad främmande att leva där. Fadosa uttrycker sig på följande sätt:

Eftersom jag bor här är det mitt land. Jag kan bo här ärligt talat ser jag inte mig själv o i Somalia. Utan jag tror att jag kommer att bo här länge och jag känner mig väldigt hemma än vad jag skulle göra i Somalia (Fadosa).

Det är inte alla av ungdomarna som har konkreta minnen från kriget i Somalia. Men alla ungdomarna uttrycker att det påverkar dem starkt att komma ifrån ett sådant konfliktyllt och oroligt land. Flera av dem menar att de har erfarenheter som påverkar dem på ett sådant sätt att de skiljer sig från svenska ungdomar. Samtidigt menar de att det faktum att

de längre inte bor i Somalia utan i Sverige skiljer dem från ungdomar i Somalia. Zamzam och Yasin uttrycker tydligt att om de kom tillbaka till Somalia skulle de inte bli sedda som somalier utan, som Yasin uttrycker det, ”bortskämda eropeér ” (jfr Leufstedt 1997).

I Somalia är islam den huvudsakliga religionen (www.migrationsverket.se). Religionen fyller en identitetsskapande funktion. Genom att införliva religiösa innebörder och föreställningar får människan svar på existentiella frågor. Frågor som handlar om etik- och moraluppfattningar är en viktig del av religionen. Religion skapar en känsla av mening, sammanhang och kontinuitet (Stier 2003:70-71). Under intervjuerna kommer ungdomarna in naturligt på ämnet religion. De har alla tankar och känslor inför sin religion. Det märks att religion är något som är närvarande i deras liv, även om det är i olika omfattning. Yasin har valt att inte aktivt praktisera religionen nu men tänker att han vill göra det längre fram i livet. Zamzams citat om religion sammanfattar väl de fyra kvinnliga informanternas tankar:

Utän religionen skulle man inte klara sig det vet jag. Man saknar ganska mycket men religionen ersätter allt det där, hela saknaden. Religionen får dig att känna okej jag har åtminstone en grej som är det viktigaste vad som en händer. Det är många som aldrig skulle ta på sig en slöja i Somalia. Min mamma brukar säga att hade jag vart i Somalia hade jag aldrig haft på mig en slöja. Men nu är det livsviktigt. För det ger dig en känsla av identitet, jag har kvar det här och vad som än händer och vart jag än går så har jag religionen (Zamzam).

Ungdomarna ser kultur som något föränderligt, något som de är med att skapa. De är alla medvetna om att ursprungskulturen förändras i den nya kontexten som de lever i. Fadosa berättar att hennes föräldrar skämmer bort hennes bror och det är typisk ”somalisk” att kvinnan ska passa upp i hemmet. Hon säger bestämt att hon minsann inte ska passa upp på någon man i framtiden. Hon väljer att ta bort den biten från sina föräldrars ursprungskultur. Zamzam menar också att hon väljer olika bitar från olika kulturer och gör till sin.

Kulturen håller på att förändras ständigt, det har med att man försöker anpassa sig till den svenska kulturen och så försöker man. Man har vissa saker som man väljer bort, allt är inte perfekt i kulturen. Vissa grejer väljer man bort. Vissa grejer vill man inte ha bort men det går av sig själv (Zamzam).

Precis som Zamzam säger ovan, väljer ungdomarna olika saker från olika kulturer och tar till sig. Dessa saker är inte bestående utan är i ständig rörelse. Ett exempel på detta är Yasins förhållande till sin tro, han väljer att tro men inte att aktivt praktisera den just nu. Kanske gör han det om ett år eller kanske inte. Men han har den möjligheten.

6.3. Framtiden

Ungdomarna befinner sig i en brytpunkt eftersom de är på väg att ta klivet in i vuxenvärlden. Frågor som handlar om identitet blir mycket påtagliga i denna ålder. Vart är jag på väg? Vad vill jag med min framtid? Vilka möjligheter finns?

Ungdomarnas framtidssyn och framtidsdrömmar är knutna till deras flerspråkighet och deras tillgång till flera kulturer. Att vara flerspråkig och ha tillgång till flera kulturtillhörigheter innebär ett stort utbud av möjligheter för dessa ungdomar. Ungdomarnas *synkretiska identiteter* (jfr Otterup 2005, Ålund 1997) innebär att de tillåts drömma om och kan i framtiden välja yrken, studier och plats att bo tack vare deras flerspråkliga och kulturella kompetens. Layla som studerar ekonomi på gymnasiet väljer att använda sin kulturella kompetens på följande sätt:

Jag brinner för att designa slöjor. Och jag vill starta ett företag och sälja. Dom slöjor som finns idag har så dålig kvalitet och jag vill designa slöjor som är fina och med bra tyg. Det vill jag göra (Layla).

Layla använder sin kulturella och flerspråkiga kompetens och med hjälp av dessa förmågor planerar hon för sin framtid. Att hon kan svenska, somaliska och engelska samt är muslim är en tillgång. Layla säger följande:

Det är bra med svenskan så jag kan lära mig hur man startar ett företag. Jag läser ekonomi på svenska. Somaliska kan jag ju så jag kan ha affärer med Somalia. Jag vill på något sätt arbeta med Somalia. Det bor många muslimer i engelskspråkiga länder så dit vill jag sälja slöjor. Och jag kan engelska (Layla).

Citatet ovan visar på en medvetenhet hos Layla. Hon är medveten om att hennes flerspråkighet har positiva effekter. Hon drömmer och planerar inför ett yrke i framtiden där alla hennes språk används. För Layla och de andra ungdomarna möjliggör svenska språket till studier, framtida jobb och delaktighet i det svenska majoritetssamhället. Det engelska

språket öppnar upp världen, flera av dem vill resa, bo och arbeta i engelskspråkiga länder. Det somaliska språket en viktig förutsättning för att återvända till Somalia. Detta kan ske på olika sätt; på besök för att hälsa på en efterlängtdad mamma, för att starta upp ett företag eller på annat sätt hjälpa till att bygga upp landet. Alla ungdomarna har starka känslor för Somalia. Fadosa uttrycker det så här:

Jag önskar att det skulle bli fred mellan folket, att det skulle bli fint och att de skulle bygga fina hus och skolor och Universitet. Jag önskar ett land med bra framtid så att folk kan leva där. Jag önskar mig så för att det finns inget bättre än sitt egna land. Det är tur för dom som har ett eget land. Dom som har frihet och inte behöver vara rädda. Man önskar att sitt land var så, men tyvärr så är det inte (Fadosa).

Ingen av ungdomarna kan tänka sig att flytta till Somalia mer permanent i dagsläget. Yasin är den som starkast känner nej medan de andra är öppna inför det beroende på hur utvecklingen blir i landet. Nu har de sin vardag i Sverige men de blickar ut i världen. Det finns en målmedvetenhet och ett driv hos ungdomarna som säkerligen kommer att vara till deras fördel i framtiden. Zamzam säger:

Tyvärr har många av oss redan gett upp. Men jag har inte gett upp. Jag känner fortfarande att grejer som får mig att känna jo jag vill det här. Och jag älskar verkligen det här att ha många olika saker på gång. Det är sånt som man inte skulle kunna ha möjlighet till i Somalia, det finns bra grejer i Somalia men det finns det här med att ha olika projekt (Zamzam).

Zamzam har flera projekt på gång, hon är engagerad i den lokala fritidsgårdens tjejgruppsverksamhet i den multietniska förort där hon bor. Hon leder samtalsgrupper för yngre tjejer och har ordnat läxläsning. För ett tag sedan var hon och några andra tjejer från fritidsgården i Stockholm för att ta emot ett pris. Zamzam är en tillgång för förorten där hon bor och det svenska samhället. Zamzam och de andra ungdomarna i undersökningen har vilja, erfarenhet och kompetens som vårt samhälle behöver.

7. Avslutande diskussion

Det framgår av undersökningen att flerspråkighet är en viktig och betydelsefull egenskap hos ungdomarna och den är ständigt närvarande i

deras konstruerande av identiteter. Identiteterna skapas i olika domäner så som i hemmet, skola, förorten och majoritetssamhället (jfr Otterup 2005:141). I de olika domänerna samsas olika kulturer. Ungdomarna har flera olika kulturtillhörigheter vilket verkar vara något naturligt för dem. De rör sig ständigt mellan olika kulturer och tar till sig vissa delar medan andra delar väljs bort. Detta tycks vara något som sker både omedvetet men till stor del medvetet.

Ungdomarnas flerspråkighet och tillgång till olika kulturer hänger starkt ihop med deras framtidstro och val inför framtiden. Flerspråkighet och kulturtillhörigheter skapar möjligheter för dessa ungdomar. För ungdomarna är flerspråkigheten något positivt och det är medvetna om vilka positiva effekter tillgången till flera språk har.

Svenska, somaliska engelska och till viss del arabiska är alla viktiga språk för ungdomarna. Språken fyller olika funktioner och är således viktiga på olika sätt. Svenskan är viktig för att de bor och studerar i Sverige, engelskan är ett världsspråk, somaliskan är kontakten till hemlandet och arabiskan innebär att de kan utforska sin religion. Alla ungdomarna investerar i svenskan och till viss mån engelska. När det gäller modersmålen är de överens om att det är viktigt att kunna språket. Men de har olika tankar om vikten av formell lärande.

Då undersökningen endast omfattar fem intervjuer är det svårt att avgöra hur tidsintervallet på åtta år påverkar ungdomarnas identitetskonstruerande. En skillnad som finns mellan ungdomarna är att de som kom senare kom till Sverige som ensamkommande flyktingbarn, medan de andra kom tillsammans med sina familjer. Det säger sig självt att fly ensam till ett främmande land är något som påverkar en människas identitet. På vilket sätt detta påverkar identitetskonstruktionen är undersökningen för liten för att svara på. Men de framgår att de informanter som kom som ensamkommande flyktingbarn uttrycker en större längtan efter Somalia, och då specifikt längtan efter sina familjemedlemmar än de andra informanterna. Något som verkar tidstypisk är att ungdomarna intervjuade år 2013 nämner sverigedemokrater vilket ingen som blev intervjuad år 2004 gör. I en större undersökning med fler informanter skulle eventuella skillnader i identitetskonstruktion urskiljas.

Skolan är en viktig plats för ungdomarna där de skapar sina identiteter med flerspråkigheten som redskap. På åtta år har det hänt mycket i skolans organisation och det kan tänkas att i en större jämförande undersökning hade det kunnat gå att hitta skillnader i skolans organisation och förhållningssätt från år 2004 och år 2013 som påverkar ungdomarnas identitetskonstruerande. Då det finns skillnader

mellan informanterna från de olika åren är det andra faktorer än tiden som är synliga. I vidare forskning skulle det vara intressant att fokusera på ungdomarnas skolsituation såsom modersmålundervisning och interaktion i klassrummet i relation till identitet.

Litteratur

Al-Baldawi Riyad 2003. Migration och familjestruktur I: Ahmadi Nader (red), *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber

Brinkmann Svend & Kvale Steinar 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Bijvoet Ellen & Fraurud Kari 2004. Multietniska ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer I: Hyltenstam Kenneth & Lindberg Inger (red), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Börenstam Ulla & Huss Lena 2008. *Språkliga möten – tvåspråkighet och kontaktlingvistik*. Lund: Studentlitteratur

Cummins Jim 2001. *Negotiating identities – education for empowerment in a diverse society*. Los Angeles: California Association for Bilingual Education

Cummins Jim 2006. Andraspråksundervisning för skolframgång – en modell för utveckling av skolans språkpolicy I: Naucér Kerstin (red), *Symposium 2000 – ett andraspråksperspektiv på lärande*. Halmstad: Sigma

Fornäs Johan 2012. *Kultur*. Egypten: Liber

Göteborgs stad 2012. *Utrikesfödda efter SDN och de vanligaste födelseländerna*. www4.goteborg.se/prod/G-info/statistik.nsf
Hämtad: 2013-03-31

Hammarén Nils & Johansson Thomas 2009. *Identitet*. Ungern: Liber

Håkansson Gisela 2003. *Tvåspråkighet hos barn i Sverige*. Lund: Studentlitteratur

Leufstedt Annacarin 1997. *Att återknyta till sitt hemland – en resa till Afrikas horn för ensamma flyktingungdomar*. Kristianstad: Rädda Barnen

Migrationsverket 2012. *Stor osäkerhet om det ökande antalet somaliska anhöriga*. www.migrationsverket.se/info/5674.html
Hämtad: 2013-04-28

Migrationsverket 2012. *Varför söker somalier skydd i Sverige – Somalier i Sverige* www.migrationsverket.se/info/4358.html
Hämtad: 2013-04-20

Nordenstam Kerstin & Wallin Ingrid 2002. *Osynliga flickor – synliga pojkar – Om ungdomar med svenska som andraspråk*. Lund: Studentlitteratur

Närvänen Anna-Liisa 1999. *När kvalitativa studier blir text*. Lund: Studentlitteratur

Otterup Tore 2005. *"Jag känner mig begåvad bara" – Om flerspråkighet och identitetskonstruktion bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde*. Institutionen för svenska språket

Park Hyeon-Sook 2004. *Kodväxling som fenomen – exemplet svenska-koreanska I*: Hyltenstam Kenneth & Lindberg Inger (red), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Sernhede Ove 2002. *AlieNation is My Nation – Hiphop och unga mäns utanförskap i Det Nya Sverige*. Uddevalla: Ordfront

Skutnabb-Kangas Tove 1981. *Tvåspråkighet*. Lund: Liber Läromedel

Stier Jonas 2009. *Identitet – Människans gåtfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur

Ålund Alexandra 1997. *Multikultiungdom – kön, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1

Frågeguide

Bakgrund

Kan du berätta lite om dig själv?

Ålder

Tid i Sverige

Boende

Sysselsättning

Språk

Vilka språk kan du? Vilket anser du är viktigast att kunna?

Vilket språk upplever du som ditt bästa? prata/skriva?

Har du gått i skola i Sverige/Somalia? Har du haft ämnet svenska som andraspråk?

Vad för skola? Majoritet elever med första eller andraspråk?

Hur lärde du dig Svenska? Hur var det att lära sig det svenska språket?

När använder du somaliskan/svenskan? (olika domäner: hemma, skola, kompisar) Vilka olika situationer?

Vilket språk pratar du med dina vänner? Har de flesta av dina vänner svenska som första eller andraspråk?

Vad bor du i för område?

Utanför hem och skola/jobb rör du dig i några kretsar som: föreningsliv, idrottsförening, fritidsgård, extrajobb? Vilka språk talas där?

Med vem pratar du somaliska/svenska? Föräldrar, syskon, äldre släktingar?

Har du fått modersmålsundervisning? Hur upplevde du i så fall det? Är det viktigt? Varför i så fall?

Är det viktigt att kunna bra svenska/somaliska? Varför i så fall?

Umgås du med andra från Somalia? Vilket språk talar ni?

Läser du tidningar, böcker, sociala medier, ser på tv? Vilket språk är detta oftast på?

Vilket språk har högst status, betyder mest för dig?

Kultur

Kan du berätta lite om den somaliska kulturen?

Vad är viktigt?

Traditioner?

Syn på familjen? Skillnader på flickor/pojkar?

Hur ser du på dina föräldrar? Om du jämför den äldre generationen från Somalia i Sverige/Somalia och det liv du lever? Hur ser det ut?

Vad tänker du om Sverige? Om ”svenskar”?

Finns det några skillnader/likheter mellan Sverige och Somalia? Sättet att leva på och vara?

Hur tror du andra ser på dig? Kompisar, lärare, föräldrar...

Hur definierar du dig själv? Känner du dig mest som somalier/svensk?

Är det stor skillnad mellan dig och de som föds i Sverige av två svenska föräldrar? Har ni olika förutsättningar? Hur då?

Är det svårt att komma in i det svenska samhället (svenska kulturen)?

Är religion viktigt för dig? På vilket sätt? Utövar du din religion på något sätt?

Hur möts det i så fall av det svenska samhället?

Firar du några svenska/somaliska traditioner?

Vad är det som har gjort dig till just den du är?

Framtid

Vad tror du att du gör i framtiden? Bor?

Vad är dina drömmar för framtiden?

Vill du bilda familj?

Hur tror du man kan göra för att somalier/invandrare och svenskar ska träffas mer?

Hur tror du att nästa generation somalier (dina barn) i Sverige kommer att ha det?

Vill du hitta på ett somaliskt namn som jag kan kalla dig för i uppsatsen?

Bilaga 2

Göteborg 2013-02-23

Samtycke gällande intervju

Uppsats i Svenska som andraspråk vid Göteborgs Universitet

Jag (Katarina Jansson) skriver en uppsats i ämnet svenska som andraspråk. Uppsatsen handlar om några somaliska ungdomars situationer. För att göra detta använder jag mig av intervjuer.

Villkor för dig som intervjuas

Du som blir intervjuad är anonym och du har rätt att hoppa av undersökningen om du så önskar.

Det inspelade materialet kommer inte att spridas på annat sätt än det som kommer upp i uppsatsen.

Det är endast jag (Katarina) som kommer att lyssna på det inspelade materialet. Jag kommer att radera intervjuerna när jag är klar med uppsatsen.